

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ И ХИДРОЛОГИЯ
БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

МЕСЕЧЕН

Б Ю Л Е Т И Н

СЕПТЕМВРИ, 2008

СОФИЯ

УВАЖАЕМИ СПЕЦИАЛИСТИ И РЪКОВОДИТЕЛИ,

Вие разполагате с поредния месечен хидрометеорологичен бюлетин. В него е направен месечен обзор на основни процеси и явления от метеорологична, агрометеорологична, хидрологична и екологична гледна точка за територията на страната. Оперативната информация, набира на националната мрежа на НИМХ, дава възможност за бърза и обща преценка на влиянието на тези явления и процеси върху различни сфери на икономиката и обществения живот, за вземане на оптимални управленски решения и повишаване на икономическата полза от стопанската дейност и комфорта на живота.

Месечният бюлетин се намира в ИНТЕРНЕТ на адрес: <http://www.meteo.bg>

Информацията в бюлетина не е пригодна за изследователски, юридически и бизнес цели. Подходяща информация за тези цели, преминала през стандартен контрол, може да се получи чрез официална заявка до НИМХ.

НАЦИОНАЛНИЯТ ИНСТИТУТ ПО МЕТЕОРОЛОГИЯ И ХИДРОЛОГИЯ

е основно оперативно и научноизследователско звено на БАН в областта на метеорологията и хидрологията с предмет на дейност:

- метеорологични, агрометеорологични и хидрологични информации, данни и анализи за химическото и радиоактивното замърсяване на въздуха и водите; краткосрочни, средносрочни и месечни прогнози на времето и водите и фенологичното развитие и формиране на добиви от земеделските култури;
- изследвания по физика на облаците, валежите и активните въздействия върху тях;
- обезпечаване с научно-приложни изследвания, експерименти, разработки и методики на различни дейности в селското стопанство, транспорта, енергетиката, строителството, туризма, проектирането, водното стопанство, търговията, екологията, гражданската защита и други изследователски работи в областта на природните и инженерните науки;
- експертни оценки и експертизи при неблагоприятни хидрометеорологични явления и колебанията на климата;
- обучение за степен “Доктор”, специализанти и дипломанти в сферата на компетентност на НИМХ.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ПРЕГЛЕД НА ВРЕМЕТО

I.1. Синоптична обстановка

I.2. Температура на въздуха

I.3. Валежи

I.4. Силен вятър

I.5. Облачност и слънчево греене

I.6. Особени метеорологични явления

II. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА, ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ И ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

III. ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

IV. СЪСТОЯНИЕ НА РЕКИТЕ

V. СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

I. ПРЕГЛЕД НА ВРЕМЕТО

1. СИНОПТИЧНА ОБСТАНОВКА

1–8.IX В приземния слой атмосферното налягане беше високо – през страната преминаваше югозападната периферия на антициклон с център над южната част на Европейска Русия. През последния ден налягането се понижи пред приближаващ от север студен фронт. Във височина налягането също беше високо. На 3.IX само на височина 500 hPa премина плитка долина, а след нея се изгради баричен гребен. Времето беше слънчево. Само на 3.IX над Югозападна България се разви купесто-дъждовна облачност и на отделни места преваля и прегърмя. В периода 2–8.IX беше и горещо – максималните температури бяха между 32 и 37 °C и на много места надвишиха абсолютните максимуми. Само по морското крайбрежие максималните температури бяха по-ниски – между 25 и 29 °C.

9.IX През страната премина слабо изразен студен фронт. След него налягането отново се повиши. Високият гребен се разруши и преносът във височина беше от запад–северозапад. На отделни места преваля и прегърмя, температурите слабо се понижиха.

10–12.IX В приземния слой налягането в началото беше сравнително високо, но се понижаваше и в края баричното поле беше вече циклонално. Във височина потокът остана от запад–северозапад по периферията на област на високо налягане с център над Северна Африка. Времето беше слънчево и горещо.

13–29.IX Започна съществена промяна на времето. Високият гребен, отслабвайки, се изтегли на изток и над Балканския полуостров и районите на север и северозапад се настани трайна област на ниско налягане. В по-ниските слоеве центърът ѝ се придвижи северно от Балканите на изток, след това на север и в района на Украйна се запълни. На 24.IX над Южна Италия се формира нов център, който премина на изток южно от Балканския полуостров. В по-високите слоеве центърът на циклоналната област в началото стационарираше в района на Австрия, след това се придвижи на югоизток и на 25–26.IX бавно премина през Балканския полуостров. В приземния слой в началото баричното поле беше циклонално с два центъра – над Италия и над Балканския полуостров. На 14.IX от север премина студен фронт, след него налягането се повиши и центърът над Италия стана основен. Той бавно се придвижи на изток през Балканите към Мала Азия и Черно море и се запълни там. На 20 и 25.IX южно от Гърция на изток преминаха още два вихъра. Между тях налягането временно се повиши, а след втория повишението беше значително и по-трайно – до страната достигна челната част на антициклонална област. Още след студения фронт на 14.IX температурите чувствително се понижиха – в Северна и Източна България с 15–18 °C и през целия период времето беше хладно, в отделни дни дори сравнително студено. Често преваляваше дъжд, а на 25 и 26.IX валежите бяха повсеместни и на места значителни – за 36 до 48 часа в Ахтопол паднаха 70 mm, в Пловдив 65 mm, в Елхово 59 mm, в Пазарджик 57 mm. В планините на височина около и над 1500 m валежът беше от сняг, а на Черни връх и вр.Ботев се образува снежна покривка с височина 8–10 cm, която се задържа няколко дни.

30.IX Високият циклон най-после се изтегли на изток. Установи се слънчево време и започна повишение на температурите.

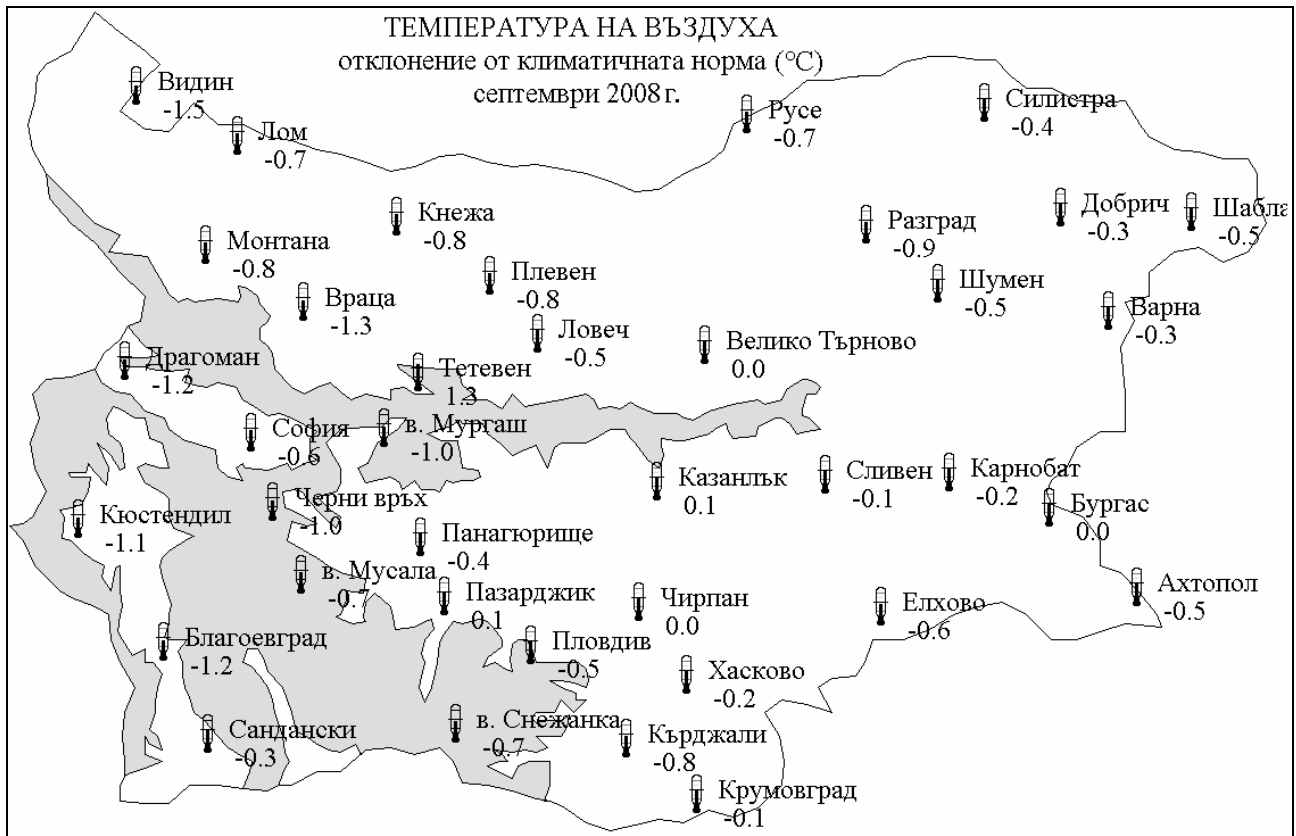
2. ТЕМПЕРАТУРА НА ВЪЗДУХА

Средната температура в равнините през септември беше между 15.9 и 19.7 °C. Температурите бяха около, по-ниски и по-високи от нормата за месеца. Най-високите температури през месеца (между 32.4 и 38.7 °C) бяха измерени на 6 и 7.IX съответно в Добрич и Сандански. По планинските върхове температурата беше около нормата, като максималната беше измерена на 5.IX на вр.Ботев (13.8 °C). Най-ниските температури бяха измерени в Добрич (2.6 °C на 20.IX), Бургас (9.8 °C на 22.IX) и на вр.Мусала (–7.6 °C на 30.IX).

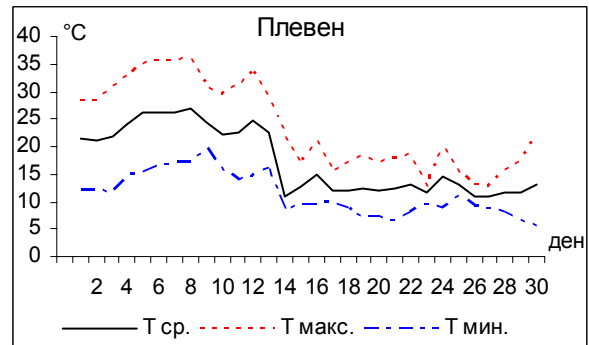
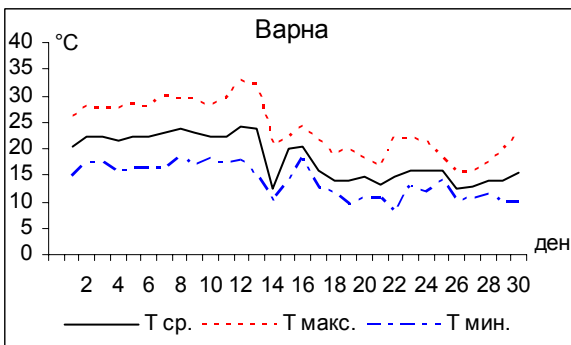
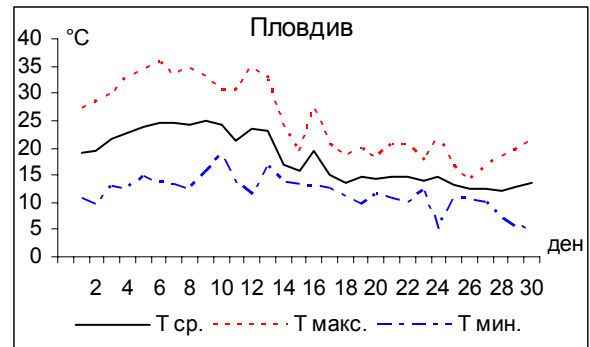
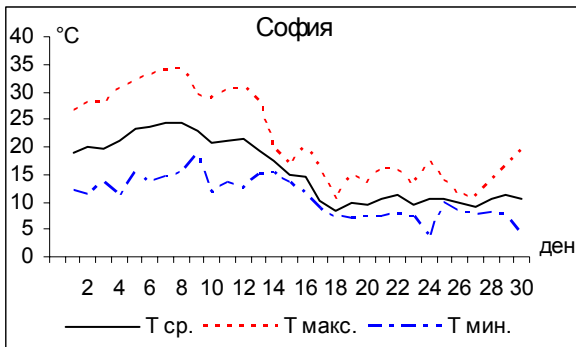
3. ВАЛЕЖИ

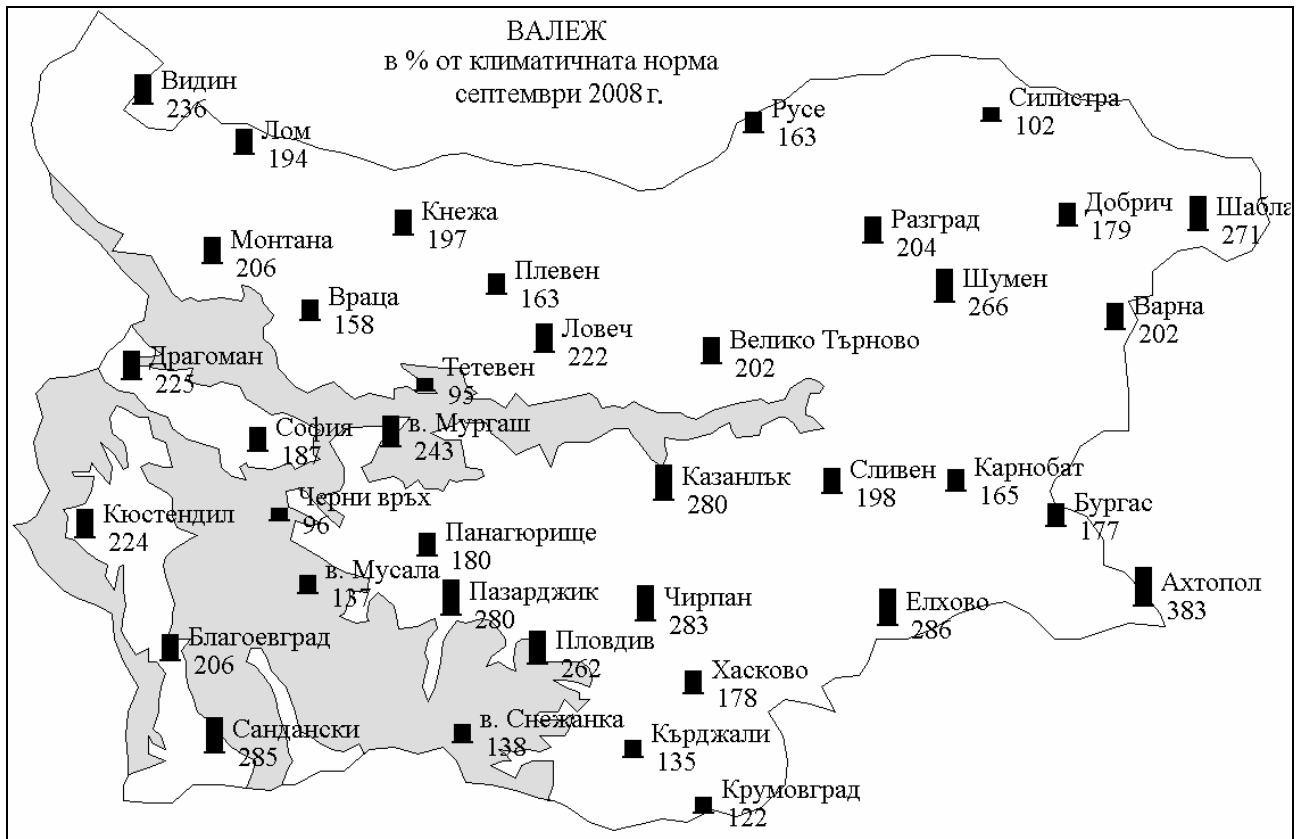
Сумата на валежите за голяма част от територията на България беше над нормата (122–417 %). В Ахтопол количеството на валежите превиши 4 пъти нормата. Количеството паднали валежи по планинските върхове беше около и над нормата – на Черни връх 96 %, на вр. Мусала 137 %, на вр.Мургаш 243 %, на вр.Рожен 138 %.

Броят на дните с валеж повече от 1 mm бе между 5 и 9, а в планините до 12. Дните с валеж над 10 mm бяха между 1 и 5. Максимален денонощен валеж беше измерен на 26.IX във Враца и Велико Търново (32 mm), Монтана (42 mm) и Пловдив (45 mm).

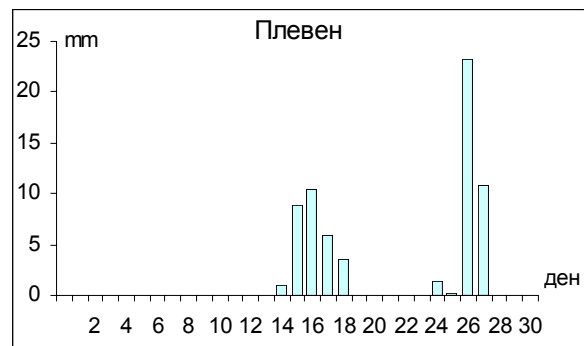
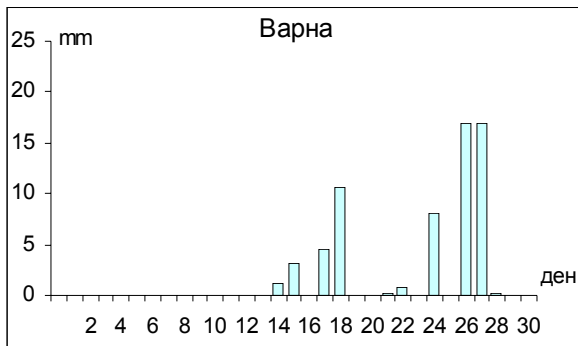
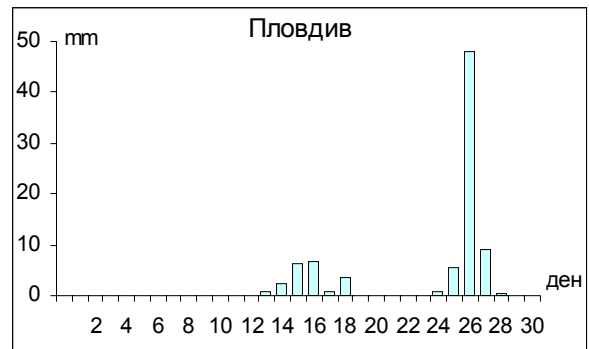
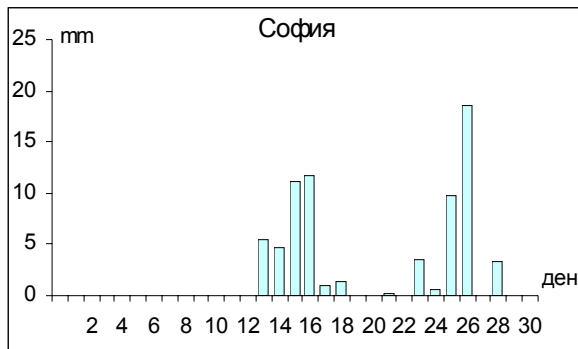

ХОД НА ТЕМПЕРАТУРАТА (°C) ПРЕЗ СЕПТЕМВРИ 2008 Г.

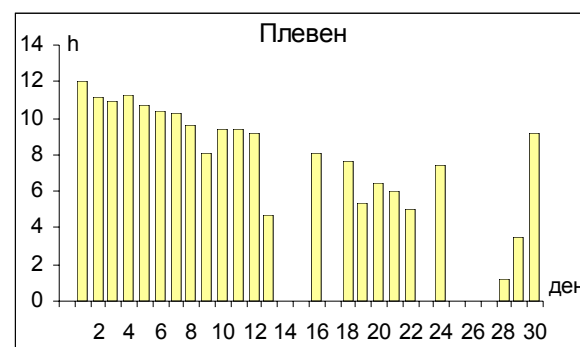
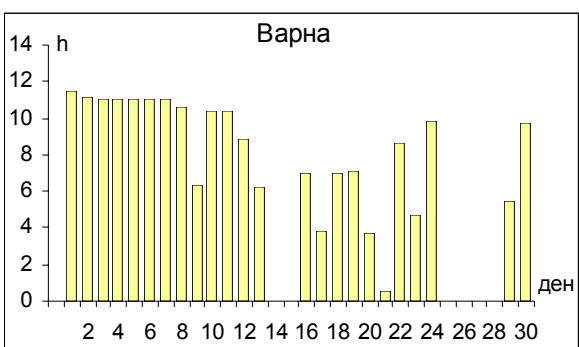
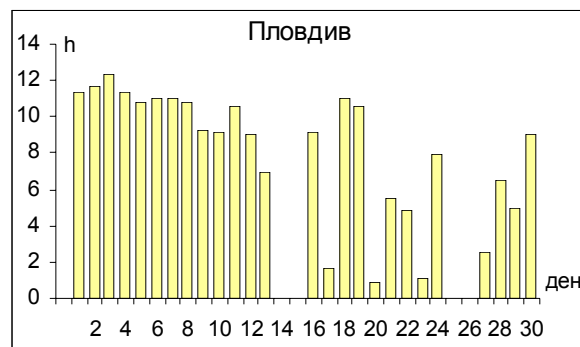
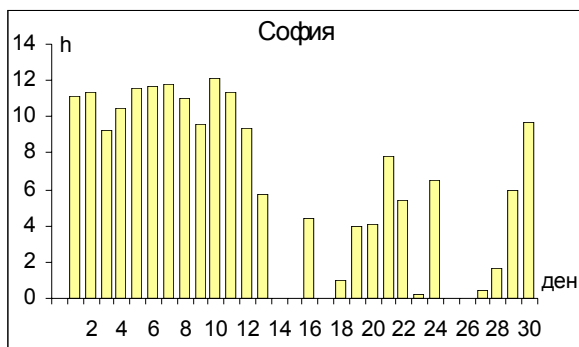

ВАЛЕЖИ (ММ) ПРЕЗ СЕПТЕМВРИ 2008 Г.

СЛЪНЧЕВО ГРЕЕНЕ (ЧАСОВЕ) ПРЕЗ СЕПТЕМВРИ 2008 Г.

МЕТЕОРОЛОГИЧНА СПРАВКА ЗА МЕСЕЦ СЕПТЕМВРИ 2008 Г.

Станция	Температура на въздуха (°C)						Валеж (mm)				Брой дни с			
	Т _{ср.}	ΔТ	Т _{макс}	дата	Т _{мин}	дата	сума	Q/Qn (%)	макси-мален	дата	количество валеж (mm)		вятър ≥14m/s	гръм. бури
											≥1	≥10		
София	15.5	-0.6	34.3	8	3.1	24	71	187	18	26	9	3	0	4
Видин	16.0	-1.5	35.4	6	4.2	30	90	236	21	26	7	5	0	0
Монтана	16.9	-0.8	37.0	8	4.4	30	85	206	41	26	7	3	1	1
Враца	16.5	-1.3	36.6	8	5.0	29	87	158	32	26	9	3	0	3
Плевен	17.5	-0.8	36.0	8	5.4	30	65	163	23	26	8	3	3	2
В.Търново	17.3	0.0	37.0	5	4.6	30	89	202	32	26	7	4	0	2
Русе	18.3	-0.7	36.5	6	8.1	24	87	212	22	18	8	4	6	3
Разград	16.1	-0.9	32.5	8	6.3	30	84	204	21	17	8	4	2	3
Добрич	15.9	-0.3	32.4	6	2.6	20	56	179	14	17	8	3	5	2
Варна	18.1	-0.3	32.8	12	7.8	22	63	202	17	26	7	3	4	2
Бургас	18.9	0.0	34.3	12	9.8	22	75	177	23	26	9	4	6	4
Сливен	18.4	-0.1	34.7	6	8.6	24	71	198	21	17	7	3	5	2
Кърджали	17.8	-0.8	34.0	12	5.4	30	45	135	12	18	5	2	2	5
Пловдив	17.9	-0.5	35.6	6	5.0	30	84	262	48	26	7	1	1	4
Благоевград	16.8	-1.2	35.8	7	4.0	24	70	206	21	26	8	3	1	5
Сандански	19.7	-0.3	38.7	7	6.7	30	66	285	16	26	8	3	3	6
Кюстендил	15.6	-1.1	35.6	7	1.8	24	90	224	23	15	7	4	1	2
вр. Мусала	1.6	-0.7	13.8	5	-7.6	30	47	137	8	25	12	0	4	3

ΔТ – отклонение от месечната норма на температурата; Q/Qn – процентно отношение на месечната валежна сума спрямо нормата. Нормите са изчислени по данни за периода 1961–1990 г. * – не се измерва

4. СИЛЕН ВЯТЪР

През месеца силни ветрове (със скорост по-голяма от 14 m/s) имаше в отделни дни – на 18 и 25–27.IX. Западни и северозападни ветрове със скорост между 15 и 24 m/s имаше в Монтана, Кнежа, Оряхово, Лом и Свищов на 18.IX. По Черноморието на 25–27.IX имаше силни северни ветрове със скорост 16–28 m/s.

По планинските върхове ветровете бяха силни през периода 12–17.IX, а така също и в отделни дни на последното десетдневие от месеца. На Черни връх силни ветрове със скорост до 34 m/s имаше през периода 14–15.IX. На вр.Мусала между 12 и 15.IX имаше силни северозападни ветрове със скорост до 34 m/s.

Броят на дните с вятър над 14 m/s се колебаеше между 1 и 6 за равнините, а в планините достигна 4.

5. ОБЛАЧНОСТ И СЛЪНЧЕВО ГРЕЕНЕ

За равнините средната облачност през месеца беше между 4.9 и 6.1 десети от небосвода, което за голямата част от България беше около и под нормата. Броят на ясните дни е между 4 (за София, което е под нормата) и 11 (за Враца и Павликени, което е около нормата). Броят на мрачните дни е между 7 и 12 за равнинните места и е над нормата за доста райони от страната. За вр.Мусала средната облачност беше 5.8 десети, със 7 ясни дни, а мрачните бяха 10.

6. ОСОБЕНИ МЕТЕОРОЛОГИЧНИ ЯВЛЕНИЯ

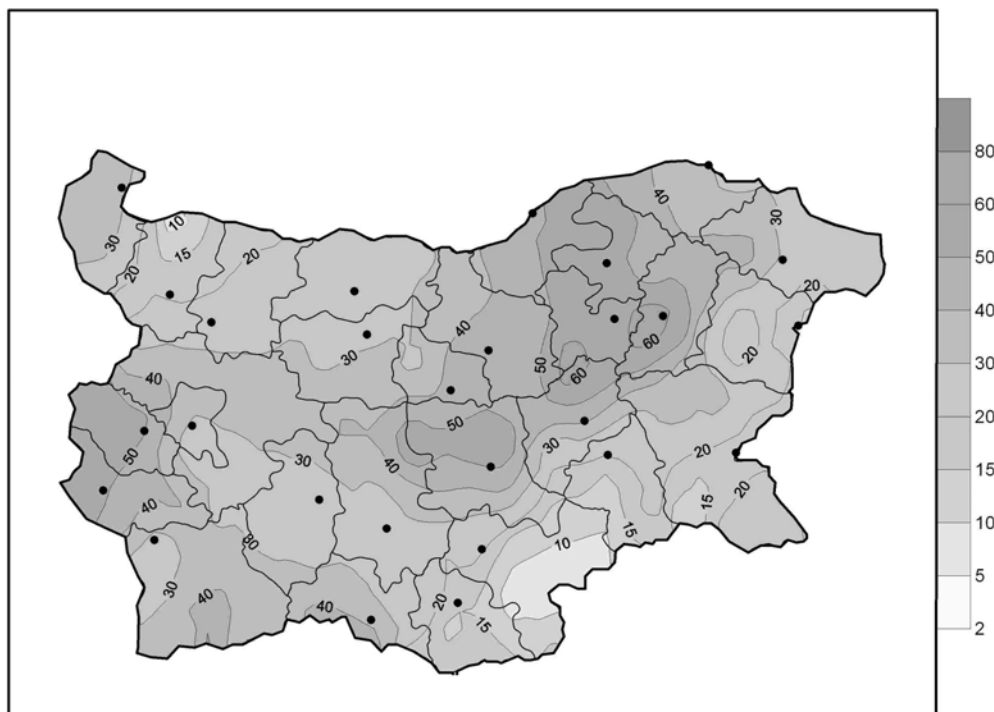
Мъгли са се образували главно в сутрешните часове в 12 дни от месеца в някои котловинни полета и предпланинските райони, като в най-много станции са отбелязани в периода 14–16.IX, а в ст.Кнежа са наблюдавани в 4 дни – на 14, 16, 24 и 26.IX.

Гръмотевични бури са наблюдавани в 12 дни от месеца, като в 5 от тях (22–26.IX) са с локален характер. Развитието им засегна повече райони от 13 до 17.IX.

Градушка е наблюдавана по оперативни данни само в 1 ден – на 16.IX в Стара Загора.

Значителните количества валежи от 16–17.IX причиниха на места (Стара Загора, Русе) локални наводнения. Щети на отделни места имаше и от обилни валежи по процеса от 25–26.IX.

Продължителното засушаване и високите максимални температури (35–40 °C), особено в периода 3–9.IX, определиха високия риск от възникване на пожари. Съобщения за бедствени пожари имаше от 3.IX (Национален парк “Рила”, местността “Аризманица” – Марков камък, област Благоевград, над 1300 да гора) и на 7.IX край с.Горни Окол, община Самоков. Помощ оказаха и самолети за гасене от Франция, Испания и Гърция.

Разпределение на сумарния валеж от периода 15–18.IX.2008 г.

II. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА, ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ И ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

1. СЪСТОЯНИЕ НА ПОЧВАТА

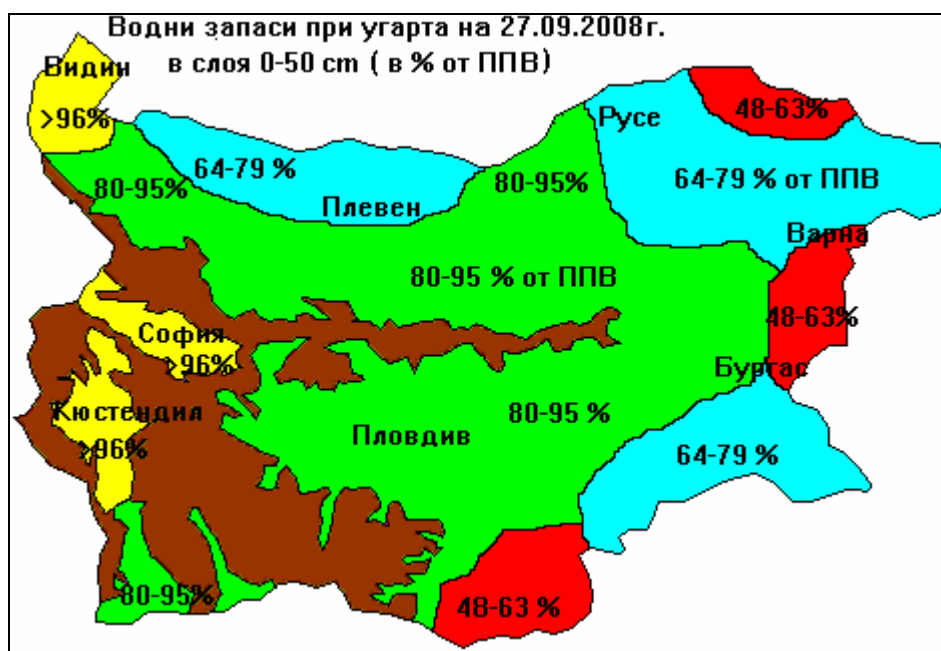
Състоянието на почвата през септември, главно през втората половина на месеца, претърпя неколкостранни промени вследствие на динамичните метеорологични условия и падналите валежи, неравномерно разпределени по територията на страната. Горещото и безвалежно време през първото десетдневие на септември, с максимални температури надхвърлили на места 36–38 °С, доведе до задълбочаване на започналото през август засушаване. По тази причина в повечето полски райони почвата бе суха и сбита, а това възпрепятстваше провеждането на сезонните почвообработки. На 7.IX измерените запаси от влага при угарта в 50- и 100-сантиметровите почвени слоеве показаха, че те се колебаят от 35 до 73 % от ППВ. Най-ниски, 35–45 % от ППВ, бяха влагозапасите в крайните южни райони, на места в Североизточна България и в отделни части на Дунавската равнина. В тези райони съдържанието на продуктивна влага в коренообитаемия почвен слой бе незначително или напълно изчерпано, което налагаше задължителен поливен режим.

В средата на второто десетдневие на месеца настъпи захлаждане и в повечето полски райони паднаха интензивни, а на много места и наднормени валежи, които увеличиха рязко съдържанието на продуктивна влага в 50-сантиметровия почвен слой. На 17.IX запасите от влага при угарта в 50-сантиметровия почвен слой бяха между 40 и 99 % от ППВ, като под 50 % от ППВ бяха влагозапасите единствено в крайните североизточни и южни райони на страната, където количеството на валежите беше без стопански ефект. Преовлажняването на почвената повърхност през втората половина на месеца на много места в страната възпрепятстваше механизираното прибиране на късните окопни култури, дълбоката оран и подготовката на площите, предназначени за есенната сеитба. Значителните валежи около средата на третото десетдневие на септември, надхвърлили на места 55–65 l/m² (Елхово 68 l/m², Пловдив 66 l/m², Пазарджик 63 l/m², Монтана 60 l/m² и Враца 56 l/m²) увеличиха допълнително нивото на почвените влагозапаси.

На 27.IX, при последното за месеца измерване, запасите от влага в 50-сантиметровия почвен слой при угарта бяха почти в цялата страна от 70 до 99 % от ППВ. Изключения се наблюдаваха единствено в районите на агростанциите Силистра, Долен Чифлик и Свиленград. Там влагозапасите в 50-сантиметровия слой бяха

между 48 и 63 % от ППВ (вж. прил. карта). В края на септември настъпи повишение на температурите и спиране на валежите, което на много места улесни провеждането на важните и необходими почвообработки.

2. СЪСТОЯНИЕ НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ КУЛТУРИ

Тази година през септември промените в агрометеорологичните условия бяха много по-резки от обичайните за края на лятото и началото на есента.

През първото и началото на второто десетдневие на септември сухото и горещо за сезона време с максимални температури, достигнали на много места в страната екстремно високи стойности (37 °С във Враца, Плевен, Монтана, В.Търново и Русе, 36 °С в Пазарджик, Пловдив и Благоевград, 39 °С в Сандански), затормозяваше развитието на късните земеделски култури (късните зеленчуци, вторите култури и късните хибриди царевица).

В резултат на наднормените топлинни условия през първата седмица от месеца среднокъсните хибриди царевица встъпиха масово във възрастна и пълна зрелост. При късните хибриди царевица до края на първото десетдневие се наблюдаваше потъмняване на свилата и млечна зрелост. В Южна България памукът встъпи в начало на узряване. Във високите полета и на отделни места в Северна България и късно засетите посеви със слънчоглед приключиха развитието си.

През първите две седмици от месеца, вследствие на наднормените температури, голяма част от сортовете бяло грозде ("Мискетотонел", "Шардоне", "Кайлъшки мискет") и някои червени ("Каберне" и "Мерло") достигнаха беритбена зрелост. В полските райони на страната по-рано от обичайните срокове узряха орехът, бадемът, плодовете на част от есенните сортове овошки.

След топлото време в средата на септември настъпи рязко понижение на дневните температури, на места с 10–15 °С, и съществена промяна в агрометеорологичните условия. През по-голямата част от втората половина на месеца задържалото се студено за края на лятото–началото на есента време удължи процесите на зреене при късните винени сортове грозде, овошки и някои късни зеленчукови култури. Падналите значителни валежи бяха твърде закъснели за късните хибриди царевица в източните райони на страната, една част от които вследствие на сушата изсъхнаха преди да приключат репродуктивния етап от развитието си. В Югозападна България интензивните дъждове нанесоха на места механични повреди (обрулени плодове) по овошките. Поднормените температури и високата относителна влажност на въздуха до средата на третото десетдневие на септември създаваха благоприятни условия за развитието на гниене по узрялата и зрееща плодова и гроздова реколта.

В края на септември настъпи стабилизиране на времето и подобрене на агрометеорологичните условия. На 30.IX на единични места в страната бяха измерени минимални температури от порядъка на 0–2 °С (Драгоман 0 °С, Чирпан и Казанлък 1 °С) и там имаше предпоставки за образуване на слаби слани.

3. ХОД НА ПОЛСКИТЕ РАБОТИ

През първото и началото на второто десетдневие на септември условията бяха добри за започване на гроздобера на белите сортове грозде, за жътвата на слънчогледа в полските райони на страната, за прибиране на по-ранните хибриди царевица и др. Задълбочилата се суша в края на лятото и последвалите през втората половина на месеца значителни, на много места в страната наднормени, валежи създаваха неблагоприятни условия за провеждане на дълбока оран и предсеитбена подготовка на площите, предвидени за засяване със зимни житни култури. Установилото се относително сухо време в края на септември позволи освобождаването на площите от късните окопни култури (картофи, цвекло, фъстъци, царевица и др), прибиране на плодвата и гроздова реколта, провеждането на сезонни полски мероприятия, предхождащи сеитбата на есенниците.

III. ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

1. ХИМИЧЕСКО ЗАМЪРСЯВАНЕ НА ВЪЗДУХА

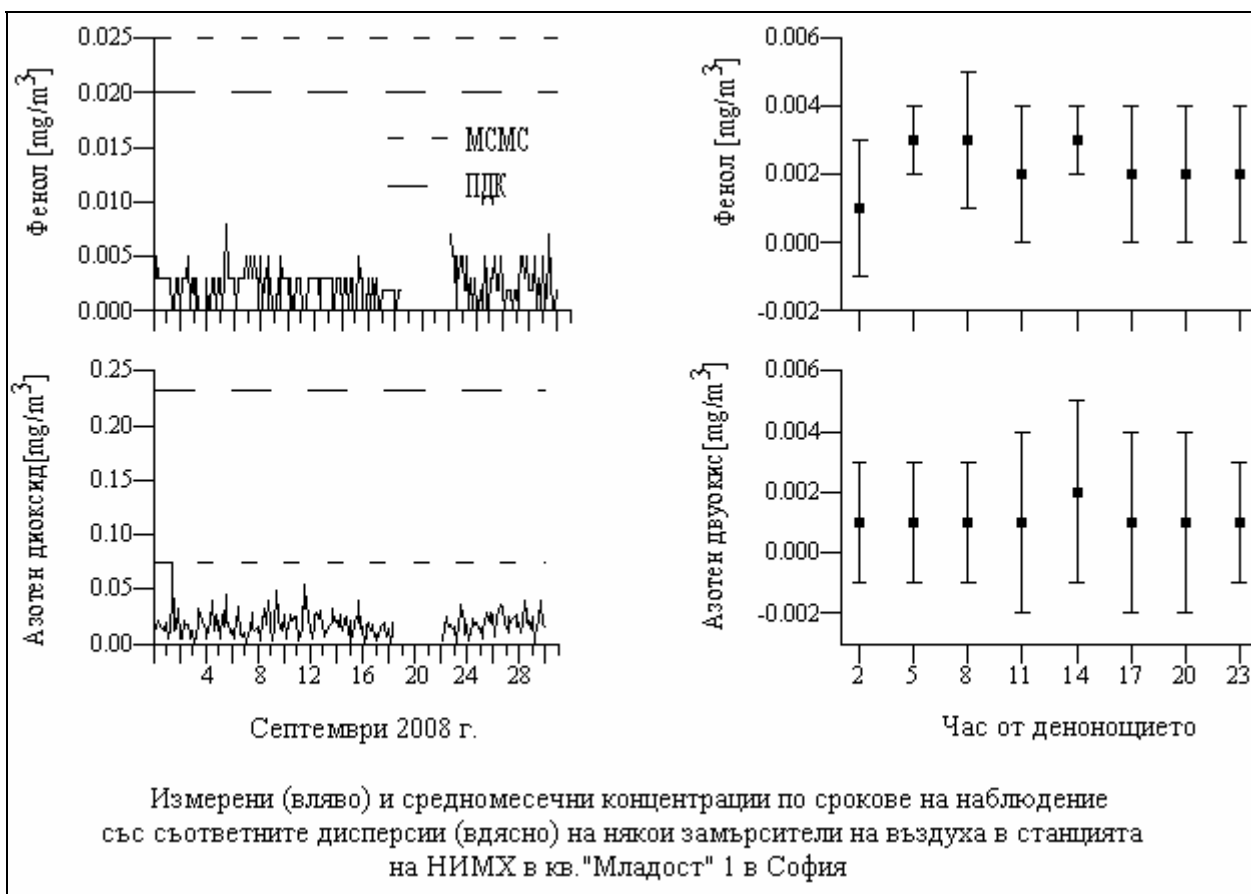
Съдържанието на серен и азотен диоксид, както и на фенол в атмосферата на София е по-ниско от еднократните и среднодневните пределно допустими концентрации (ПДК) и многогодишните средни месечни стойности (МСМС). Всяко девето измерване на сероводород е над еднократната ПДК. Максимумът е измерен многократно и е около 1.5 пъти над посочената норма. Няма стойности над МСМС. Наблюдавани са и дванадесет случая на слабо превишение на средноденонощната ПДК за същия замърсител.

В Бургас не са констатирани превишения на ПДК на всички наблюдавани замърсители на въздуха.

Във Варна се регистрирани два случая на слабо превишение на средноденонощната ПДК за прах.

В Плевен са измерени в пет дни от месеца слаби превишения на средноденонощната ПДК за прах. Максимумът е измерен на 3.IX.

В Пловдив са регистрирани в тринадесет дни от месеца стойности, надвишаващи средноденонощната ПДК за прах. Максимални стойности са регистрирани на два пъти – на 15 и 16.IX и са близо 2 пъти над нормата.

2. КИСЕЛИННОСТ НА ВАЛЕЖИТЕ

Пробите за анализ на киселинността на валежа се събират 4 пъти в денонощието (на 6 часа) в 35 синоптични и 4 климатични станции на територията на цялата страна.

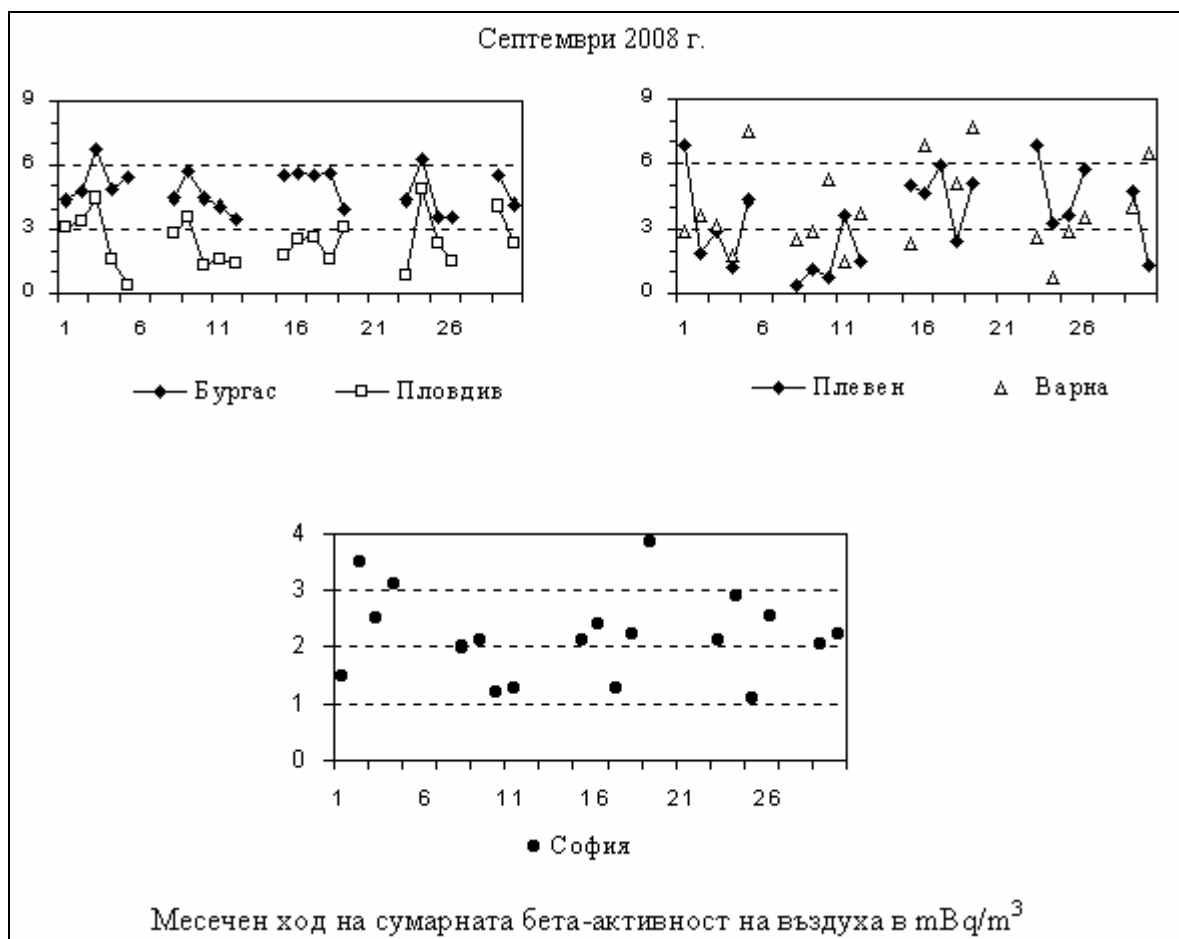
Средните месечни стойности на рН за пунктовете са в киселинната област на скалата в 93.5 % от всички станции, като най-киселинни са средномесечните стойности в Монтана (рН=4.4), а най-алкални – в Хасково (рН=7.1).

3. РАДИОАКТИВНОСТ НА ВЪЗДУХА

Атмосферни проби за оценка на радиоактивността на въздуха се обработват и измерват ежедневно в регионалните лаборатории от мрежата на НИМХ-БАН в София, Пловдив, Варна, Бургас и Плевен.

Средните месечни стойности на общата бета активност на атмосферния аерозол в приземния въздух през месец септември 2008 г., измерени 120 часа след пробонабирането, варират от 2.3 до 4.8 mBq/m³. Измерените стойности са сравними с тези за месец август, а за София са малко по-високи от средните за летните месеци. Регистрираните максимални дневни стойности са в границите на типичните за периода.

Набирането и измерването на аерозолни проби през почивните дни е спряно поради преустановяване на дежурствата в лабораториите. Запазват се непрекъснатите наблюдения върху вариациите в атмосферните отлагания и валежите. Стойностите на дългоживущата обща бета-радиоактивност на атмосферните отлагания и валежите са в границите на нормалните за всички станции от мрежата на НИМХ в страната.

IV. СЪСТОЯНИЕ НА РЕКИТЕ

През септември оттокът на наблюдаваните реки в страната несъществено се увеличи в сравнение с август. През първите две десетдневия на месеца се наблюдаваше предимно задържане на речните нива, а измененията в отделни дни бяха слаби – до $\pm 5-10$ cm. Валежите през последната седмица слабо повишиха нивата и увеличиха оттока на почти всички реки в страната. Общият обем на речния отток през септември се увеличи в Дунавския водосборен басейн с 2 %, а в Черноморския и Беломорския водосборни басейни с по 15 %

в сравнение с оттока през август. Спрямо нормата за септември оттокът на реките в Дунавския и Черноморския водосборни басейни остана съответно с 34 и с 44 % по-малък, а в Беломорския водосборен басейн с 16 % по-голям.

В Дунавския водосборен басейн през по-голямата част от септември оттокът на наблюдаваните реки беше почти постоянен с тенденция към слабо намаляване. Вследствие на падналите валежи, през периода 25–28.IX нивата на реките се повишиха с 18 до 54 cm, на р.Осьм при Изгрев със 74 cm. Повишението беше неголямо и краткотрайно, последвано от бързо оттичане на реките. Средно за месеца оттокът на наблюдаваните реки в Дунавския водосборен басейн слабо се увеличи в сравнение с август и остана значително под нормата за септември. Средномесечният отток само на реките Огоста при Мизия, Янтра при Габрово и Голяма река при Стражица надвиши нормата за месеца.

В Черноморския водосборен басейн през септември хидрологичният режим на оттока на наблюдаваните реки беше аналогичен на този в Дунавския водосборен басейн. Нивата на реките през по-голямата част от месеца бяха без промяна, а в отделни дни бяха регистрирани слаби понижения. Средномесечният отток на всички наблюдавани реки в Черноморския водосборен басейн слабо се увеличи в сравнение с август, но остана значително под нормата за септември.

В Беломорския водосборен басейн през септември наблюдаваните реки се характеризираха с изразени денонощни колебания на нивата, до $\pm 20\text{--}26$ cm, в сравнение с реките в Дунавския и Черноморския водосборни басейни. През периода 24–28.IX почти при всички пунктове за наблюдение беше регистрирано повишаване на речните нива с 10 до 50 cm. Средномесечният отток на реките в Беломорския водосборен басейн, с изключение на горното течение на р.Марица (до гара Белово), някои от родопските притоци на реката (Въча, Чепеларска) и р.Арда при Рудозем се увеличи в сравнение с оттока през август, но при повечето пунктове за наблюдение остана под нормата за септември. С отток по-голям от нормата за месеца са реките Марица в участъка Пазарджик–Пловдив и при Свиленград, Чепеларска при Бачково, Сазлийка при Гълъбово, Харманлийска река при Харманли, Тунджа при Павел Бяна и при Елхово и Струма при Бобошево.

Общият обем на речния отток към крайните створове на по-големите реки в страната е 308 млн.м³, с 3 % по-голям от оттока през август и с 33 % под нормата за септември.

През септември нивото на р.Дунав в българския участък беше с изразена тенденция към понижаване. Средномесечното ниво на реката по цялата дължина на участъка се понижи със 139 до 153 cm в сравнение с август и остана с 89 до 118 cm под нормата за септември.

Забележка: Данните са от 08 ч.

V. СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

През септември изменението на дебита на изворите се характеризираше с големи пространствени вариации и много добре изразена тенденция на спадане. Понижение на дебита беше установено при 23 наблюдателни пункта или в 82 % от случаите. Най-съществено беше спадането на дебита в Етрополски карстов басейн, в басейните на Тетевенска антиклинала и масива Голо бърдо, в Разложки и част от Гоцеделчевски карстови басейни, както и в част от басейна на Стойловска синклинала (Странджански район). В тези случаи средномесечните стойности на дебита на изворите са под 60 % (от 34 до 51 %) от стойностите през август. Най-съществено повишение на дебита от 134 до 139 % спрямо август беше установено в Милановски и част от Гоцеделчевски карстови басейни.

Пространствените вариации на нивата на подземните води в плиткозалегащи водоносни хоризонти (тераси на реки, низини и котловини) имаха преобладаваща тенденция на спадане с понижение от -175 до -2 cm.

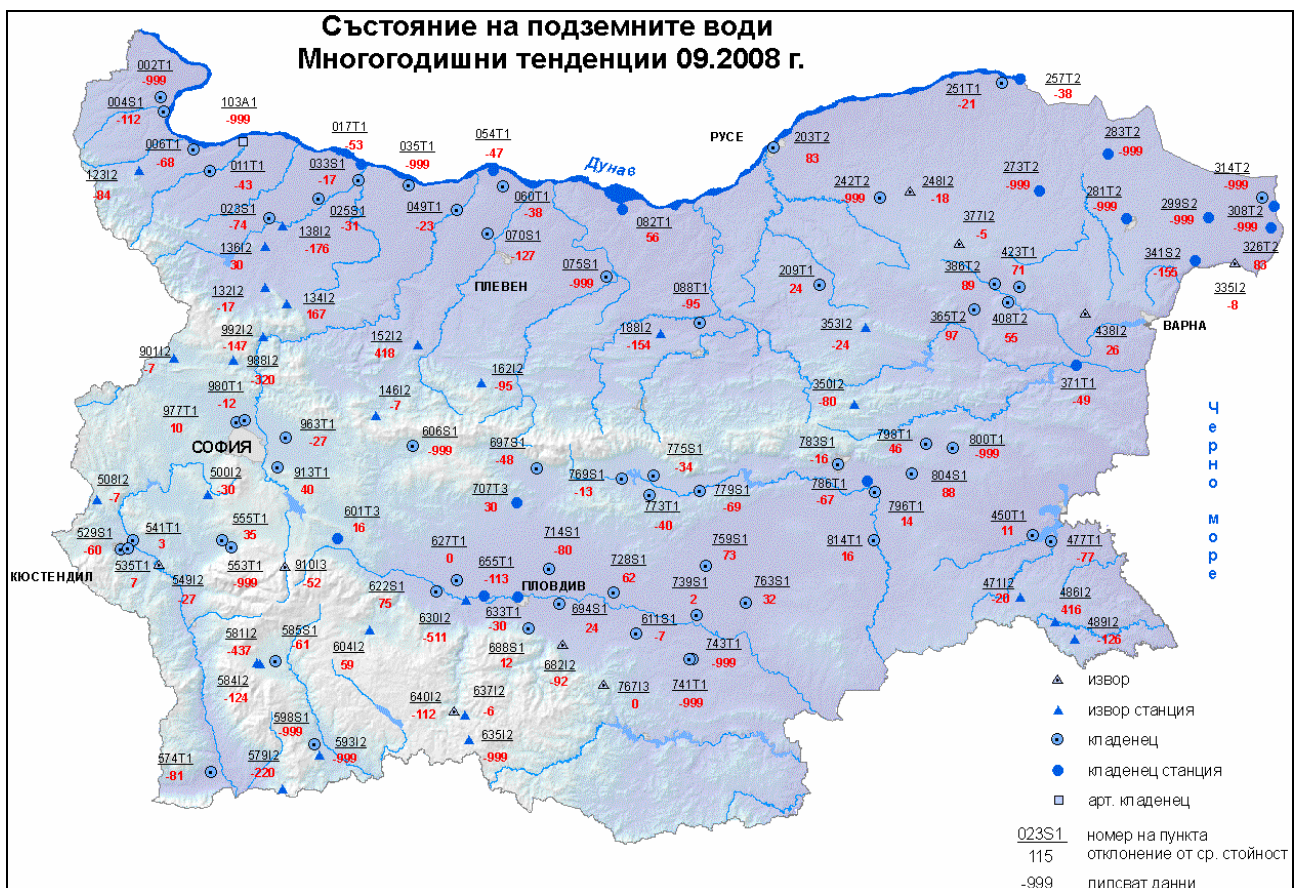
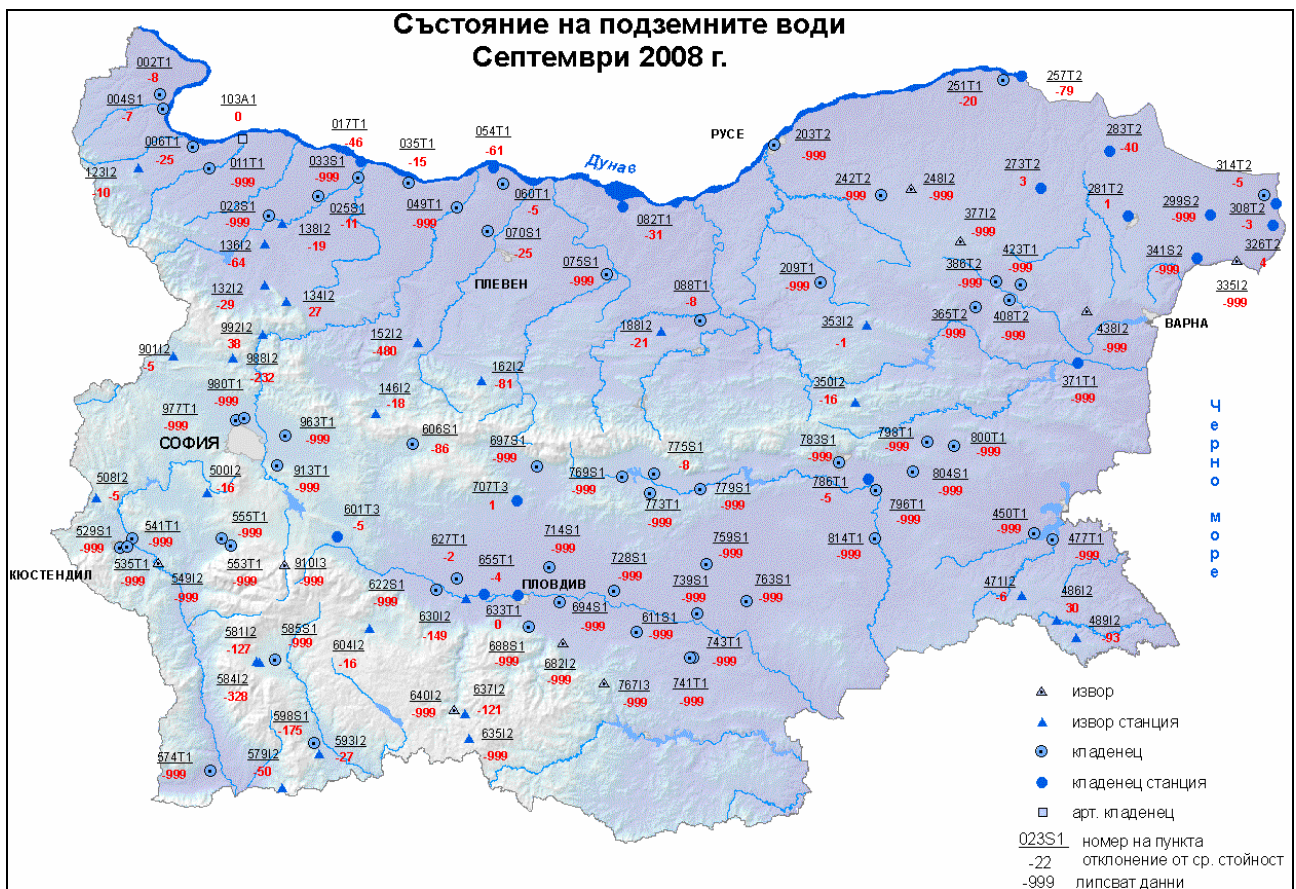
Нивата на подземните води в сарматския водоносен хоризонт на Североизточна България имаха пространствено разнообразие на вариациите с отклонения от средните стойности за август от -25 до 4 cm и без добре изразена тенденция.

Нивата и дебитите на подземните води в дълбоко залегащите водоносни хоризонти и водонапорни системи имаха голямо пространствено разнообразие на вариациите и много добре изразена тенденция на спадане. Разнообразни вариации на изменение от -151 до 3 cm с много добре изразена тенденция на спадане имаха нивата на подземните води в малм-валанжката водоносна система на Североизточна България. Предимно се понижиха (от -79 до -80 cm) нивата на подземните води в барем-аптската водоносна система на същия район на страната. Понижи се нивото на подземните води в обсега на Ихтиманската водонапорна система с 5 cm. Повиши се нивото на подземните води в обсега на Средногорската водонапорна система с 1 cm, както и дебитът в обсега на Ломско-Плевенската депресия с 0.40 l/s.

В изменението на запасите от подземни води през септември беше установена добре изразена тенденция на спадане при 67 наблюдателни пункта или в около 66 % от случаите. Понижението на водните нива със 7 до 209 cm спрямо нормите и средномногогодишните месечни стойности беше най-голямо за подземните води на места в терасите на реките Дунав, Вит и Марица, в Кюстендилска котловина, в сарматския водоносен хоризонт на Североизточна България, както и в приабонската система в обсега на Пловдивския грабен. Понижението на дебита, с отклонения от нормите от 0.30 до 437 l/s, беше най-голямо в басейните на северното бедро на Белоградчишката антиклинала, масива Голо бърдо, Тетевенска и Преславска антиклинали, в

Градешнишко–Владимировски и Ловешко–Търновски карстови басейни, в барем-аптския басейн с карстово-пукнатинни води

на Североизточна България, както и в част от басейна на Стойловска синклинала (Странджански район). В тези случаи дебитът на изворите е под 50 % (от 9 до 49 %) от нормите за септември. Повишението на водните нива (с 2 до 97 cm) спрямо нормите и средномногогодишните месечни стойности е най-съществено за подземните води на места в терасата на р.Марица, в Горнотракийска низина, в Сливенска котловина, в сарматския водоносен хоризонт на Североизточна България, както и в малм-валанжката и барем-аптската водоносни системи на същия район на страната. Покачването на дебита с отклонения от месечните норми от 26.0 до 418 l/s беше най-голямо в Бистрец–Мътнишки карстов басейн, както и в част от басейна на Стойловска синклинала. В тези случаи дебитът на изворите е от 195 до 478 % от нормите за септември.

Генерален директор НИМХ ст.н.с. д-р К. Цанков
Телефон: 975-39-96
Факс: 988-03-80, 988-44-94
Телефонна централа: 462-45-00
1784 София, бул. "Цариградско шосе" 66

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Главен редактор ст.н.с. д-р П. Симеонов
Редакционен секретар н.с. Ист. д-р Т. Маринова
ст.н.с. д.г.н. Л. Латинев
ст.н.с. д-р В. Казанджиев
ст.н.с. д.ф.н. Ек. Бъчварова
ст.н.с. д-р М. Мачкова
Редакция и компютърна подготовка Б. Калчева

ПОДГОТВИЛИ МАТЕРИАЛИТЕ ЗА БРОЯ

Част I. Л. Кумчева, ст.н.с. д-р Т. Андреева
Част I.б. ст.н.с. д-р П. Симеонов, н.с. д-р И. Господинов, гл. експ. П. Димитрова
Част II. Д. Жолева, Я. Маринова, ст.н.с. д-р В. Казанджиев
Част III. н.с. Бл. Велева, ст.н.с. д-р М. Коларова, Л. Йорданова
н.с. Ист. д-р Н. Вълков
Част IV. инж. Г. Здравкова, инж. Б. Христов
Част V. ст.н.с. д-р М. Мачкова
Уеб страница инж. Ц. Младенова

Печат Е. Замфиров
Формат 70/100/8
Поръчка – служебна
Тираж 28
Издание на НИМХ

© Национален институт по метеорология и хидрология, БАН
София, 2008